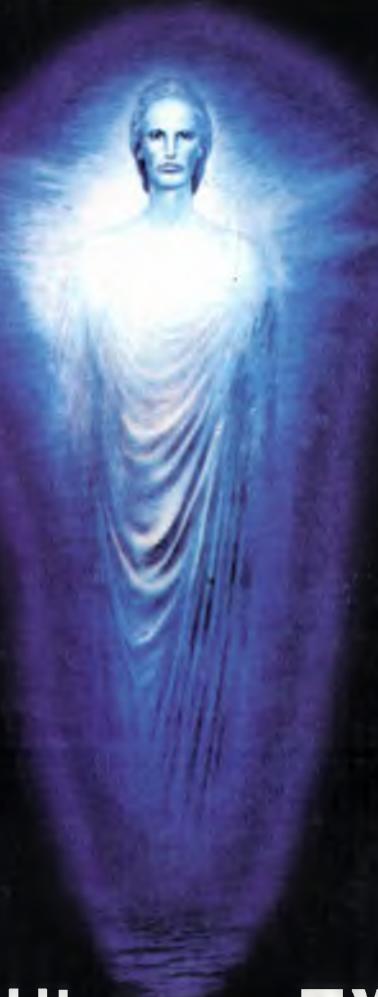

84.4 (Рум.)

E60

Mihai
EMINESCU

Міхай
ЕМІНЕСКУ

LUCEAFĂRUL

ЛУЧАФЕР

Opera excepțională a poetului clasic al literaturii universale și române tratează problema complicată a relațiilor dintre personalitate și societate.

Pentru traducerea poemului «**Luceafărul**» în limba ucraineană poetul **Vitali Kolodii** a primit premiul „Mihai Eminescu” (România) premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova

La ilustrarea cărții au fost folosite reprodusele lui **Sabin Balașa** (România)

Вершинний твір класика світової та румунської літератури порукує одвічно животрепетні проблеми взаємостосунків особистості і суспільства.

За переклад поеми Міхая Емінеску «**Лучафер**» українського мовою **Віталій Колодій** удастосний: премії імені Міхая Емінеску (Румунія) премії Спілки письменників Молдови

В оформленні книги використані репродукції художніх робіт **Сабіна Белаши** (Румунія).

ББК 84(4POM)
Е 60

Е 60 Михай Емінеску. Лучафэр (поема). – Чернівці, 2003. – 56 с.
ISBN 966-7854-67-1

ISBN 966-7854-67-1

© «БукРек», 2003

© Віталій Колодій, переклад, 2003

© «BukRec», 2003

© Vitali Kolodii, traducere, 2003

Mihai
EMINESCU

Traducere din limba română
Vitali Kolodii

LUCEAFĂRUL

Cernăutî
2003
«BukRec»

Михай
ЕМІНЕСКУ

Переклав з румунської
Віталій Колодій

ЛУЧАФЕР

Чернівці
2003
«БукРек»

Din partea traducătorului

Cu vreo zece ani în urmă, mi-a licărit în cuget ideea să traduc poemul «Luceafărul» — operă de vîrf a creației lui Mihai Eminescu. Am fost impulsionat, în acest sens, și de prietenii mei români, care manifestau o atitudine net-critică față de încercările anterioare ale unor mulți autori de a-l aprobia de înînă cititorului ucrainean pe acest geniu al românității și al omenirii.

Eram cucerit plenar de înaltele virtuți ale poemului: de poli-tonalismul său de o feerică expresivitate, axat pe armoniile selenare ale gândului teluric; de resurgența epicului și de dinamismul spontan al monologului, cu o necrușătoare sentință asupra ființei umane; de vivacitatea divină a rostirii poetice; de noosfera adâncă fremătătoare, prefirată duios peste clarobscurul existenței.

Dar am purces la realizarea traducerii poemului nu dintr-o dată. Am transpus, mai întâi, unele lucrări eminesciene de proporții mai reduse, poezii și poeme ale unor talentați colegi contemporani, pe care, în bună parte, le-am dat publicitatea în diverse periodice.

Від перекладача

Давно, з десяток років тому, засвітилася мені мрія перекласти вершинний твір Міхая Емінеску – поему «Лучафер». До того заохочували й мої румунські друзі, які вкрай критично ставилися до попере-дих спроб багатьох авторів явити румунського та світового генія українському читачеві.

Невідступно вабили мене в посмі ї фесричний образний лад, покладений на підмісячне звучання земної думки, епічний розмах і динаміка розкутого авторського монологу з жорстоким вироком людській особистості, дивовижно осяяні барви слова, вся печально розсіяна над живими реаліями іцемка ноосфера.

Проте, за впливія задуму взявся не одразу. Працював над текстами поодиноких творів поста, над віршами й поемами талановитих колег-сучасників, чимало з того відтак друкувалося в різних виданнях.

«Luceafărul», însă, continua să-mi lumineze din înalțurile sale, ca o veritabilă stea, până ce, într-o bună zi, lăsând toate la o parte, mi-am luat incumetul să parcurg, vers cu vers, zariștile fără mărginire ale poemului.

În efervescența acestui efort extrem de complicat am răsfoit, firește, nu o singură dată, traducerile făcute de alți autori, inclusiv versiunile în limba rusă, care însă, în ultimă instanță, mi s-au arătat prejudiciabile prin abaterile lor foarte mari (și, în fond, cu nimic justificate) de la modelul clasic al originalului. În consecință, am fost nevoit să revin la traducere și s-o rescriu de mai multe ori.

Confratele meu român Mircea Lutic, poet și maestru al traducerii artistice, un mare iubitor și un bun cunoșător al operei lui Eminescu, mi-a înlesnit comprehensiunea în substraturile de substanță ale «Luceafărului», și iată că astăzi pot împărtăși cu dumneavoastră, stimați cititori, bucuria fără egal de a asculta, în sonuri ucrainene, acest poem de excepție, cutreierat de un copleșitor litism și de o înaltă filozofie umanistă, de cosmicitatea vieții omenești și de măreția autocunoașterii.

Vitali Kolodii

А „Лучафер” іде довго продовжував сяйти згори, як справедлива зоря, аж поки, геть усе відклавши, я почав проходити рядок за рядком неоссяжну просторінь поеми.

Під час цієї непростої роботи я, звичайно ж, не раз переглядав паянні вже переклади, зокрема і російськомовні, що врешті-решт пошидило мені — там надто великі й невправдані відступи від класичного оригіналу. Тож надалі все доводилося переписувати по кілька разів.

Відомий румунський поет і майстер перекладу, захоплений шанувальник і тонкий знавець творчості М. Емінеску Мірча Аютик допоміг мені глибше пройнятися нюансами і поетикою „Лучафера”. І сьогодні я — що б там не казати — безмежно радий, що ця поема з її наскрізь пронизуючим ліризмом, філософією людяності, космосу буття і величі самоусвідомлення проспівалася в мені по-українськи.

Віталій Колодій

A fost odată ca-n povești,
A fost ca niciodată,
Din rude mari împărătești,
O prea frumoasă fată.

Şi era una la părinti
Şi mândră-n toate cele,
Cum e Fecioara între sfinți
Şi luna între stele.

Din umbra falnicelor bolți
Ea pasul şi-l indreaptă
Lângă fereastră, unde-n colț
Luceafărul aşteaptă.

Privea în zare cum pe mări
Răsare şi străluce,
Pe mişcătoarele cărări
Corăbii negre duce.

Il vede azi, il vede mâini,
Astfel dorința-i gata;
El iar privind de săptămâni,
Îi cade dragă fată.

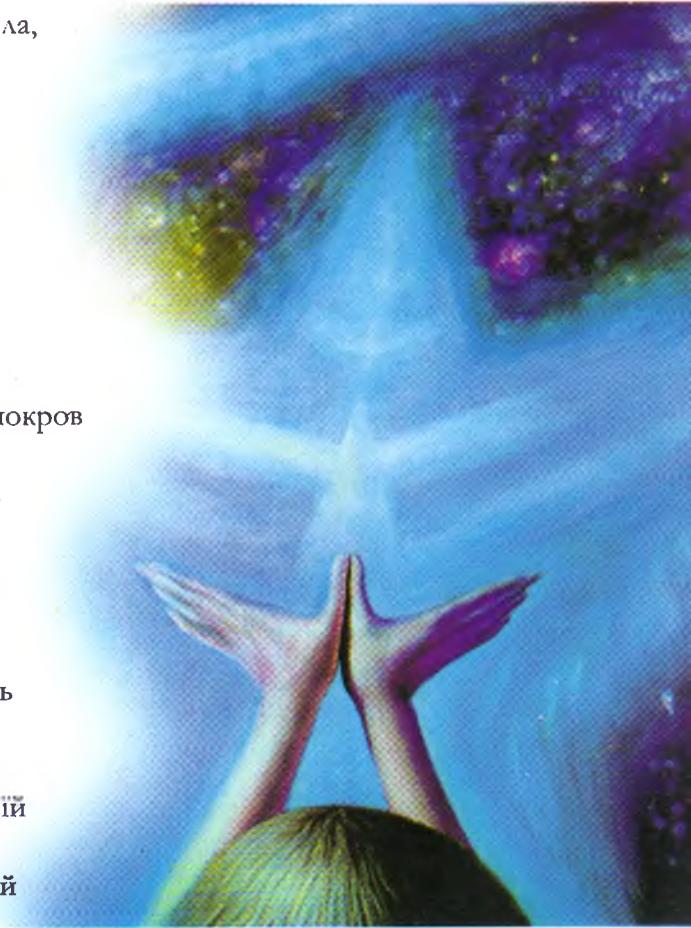
Десь там, куди зоря зайшла,
У знатнім царськім роді,
Як в казці, дівчина росла
Нечуваної вролі.

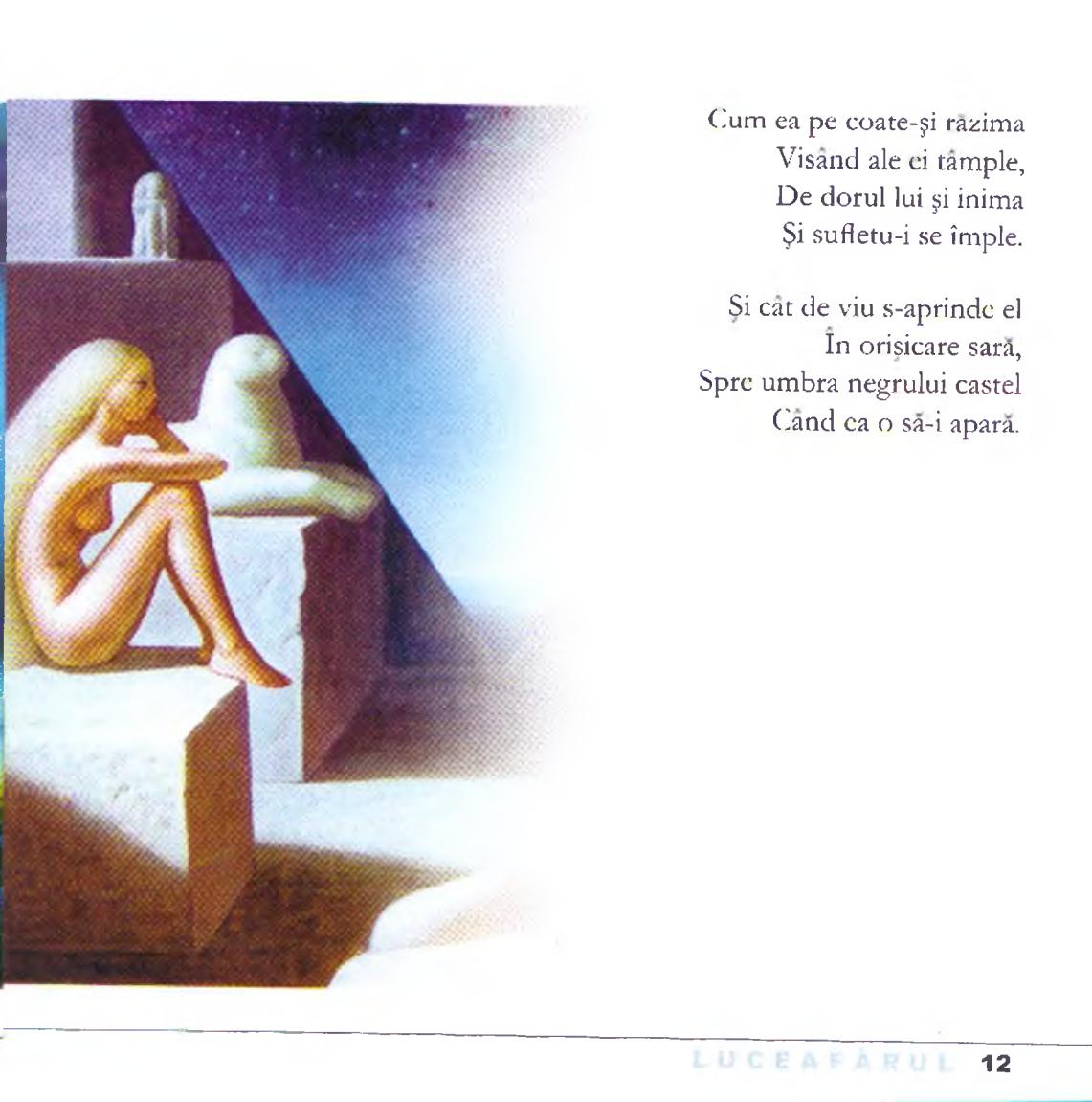
Єдина у батьків своїх,
У світі цім — єдина.
Була, мов Діва між святих,
І між зірок — царівна...

Крізь темний од склепінь покров
Іде ї туди звертас,
Де за вікном Лучафер знов
Її в ту мить чекає.

І довго дивиться звідтіль,
Як сходить він угору
І вдаль веде стежками хвиль
Він кораблі по морю.

Так день минав за днем... І ю
Вже сняться дивні мрії.
І вже ї Лучафер пломінний
В любовнім чарі має.

Cum ea pe coate-și răzima
Visând ale ei tâmples,
De dorul lui și inima
Și sufletu-i se împle.

Și cât de viu s-aprindc el
În orișicare sară,
Spre umbra negrului castel
Când ca o să-i apară.

На руки спершись, при вікні
Стойть вона безмовна.
Коханням повне серце в ній,
Душа коханням повна.

А він п'овечора зорить
Так ярко з небокраю,
Як Діва лик свій хоч на мить
Крізь тінь світлиць являє.

Si pas cu pas pe urma ei
Alunecă-n odaie,
Tesând cu recile-i scântei
O mreajă de văpaie.

Și când în pat se-ntinde drept
Copila să se culce,
I-atinge mâinile pe piept,
I-nchide geana dulcc;

Și din oglindă luminis,
Pe trupu-i se revarsă,
Pe ochii mari, bătând închiși
Pe față ei întoarsă.

Ea îl privea cu un suras,
El tremura-n oglindă,
Căci o urma adânc în vis
De suflet să se prindă.

Iar ea vorbind cu el în somn,
Oftând din greu suspină:
— «O, dulce-al noptii mele Domn,
De ce nu vii tu? Vină!

За нею крок по кроку він
Іде в її покої
І крижану світлінь іскрин
Звихряє за собою.

Коли ж по втомі чарівний
Спочитъ вона лягає,
Він ніжно рук її і вій
Проміннями торкає.

Дзеркальним сяєвом сріблить
Їй на лицѣ і тіло,
На вічка сонні, що в ту мить
Агессінько змигтіли.

Вона всміхається... А він
Тремтить і поринає
В той сон дівочий, до глибин
Всю душу їй проймає.

І крізь жагу жадань палких
У сні шепочутъ губи:
«О, владарю ночей моїх,
Приходь, приходь, мій любий!..

Cobori în jos, luceafăr bland,
Alunecând pe-o rază,
Pătrunde-n casă și în gând
Și viața-mi luminează!»

El asculta tremurător,
Se aprindea mai tare
Și s-arunca fulgerător,
Se cufunda în mare;

Și apa unde-au fost căzut
În cercuri se rotește,
Și din adânc necunoscut
Un mândru Tânăr crește.

Ușor el trece ca pe prag
Pe marginea ferestrei
Și ține-n mână un toiag
Încununat cu trestii.

Părea un Tânăr voievod
Cu păr de aur moale,
Un vânăt giulgi se-ncheie nod
Pe umerele goale.

Мій ніжний лицарю, змайни
По променях до мене,
Прилинь і світлом осіни
Життя мос щоденне».

Ше дужче він палахкотить,
Коли вона говорить.
І, наче блискавка, за мить
Летить в безодню моря.

І там, де западає він,
Встають високі води...
І раптом поміж хвиль з глибин
Казковий легінь сходить.

На підвіконня легкома
Ступає, мов у леті.
Він посох у руці трима
З вінцем із очерету.

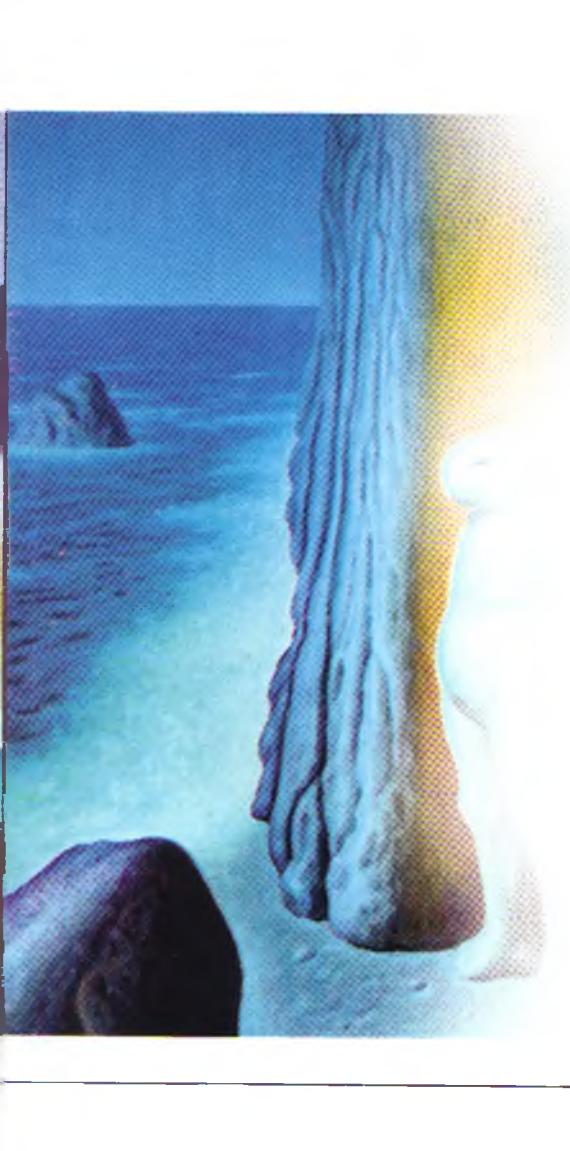
Злотисті пасма круг чола,
Вид восводи строгий.
Вузлами скріплена була
На плечах сіра тога.

НОВОСЕЛІВСКА

ЦЕНТРАЛЬНА

МАЙОНА БІБЛІОТЕКА

Iar umbra fetei străvezii
E albă ca de ceară —
Un mort frumos cu ochii vii
Ce scânteie-n afară.

— «Din sfera mea venii cu greu
Ca să-ți urmez chemarea,
Iar cerul este tatăl meu
Și mumă-meă c marea.

Ca în cămara ta să vin,
Să te privesc de-aproape,
Am coborât cu-al meu senin
Și m-am născut din ape.

O, vin', odorul meu nespus,
Și lumea ta o lasă;
Eu sunt luceafărul de sus,
Iar tu să-mi fii mireasă.

Colo-n palate de mărgcan
Te-oi duce veacuri multe,
Și toată lumea-n ocean
De tine o s-asculte».

Неначе все ясніло в нім
Свічами восковими...
Вій був прозоро-неземним
З іскристими очима.

«Зі сфер моїх цей світ увесь
Я ледве зміг здолати.
У мене батько — бог небес,
Морів богиня — мати.

На клич твій линучи, зборов
Я закляття суворі,
Блакиттю я сюди зйшов
І народився з моря.

Я той, хто там — у вишині...
Мій скарбє ясноликий,
Стань нареченою мені,
Залиш цей світ навіки.

В палацах із перлин морських
Безсмертно заживеш ти.
Усс, що є у водах тих,
Віддам тобі дорешти».

— «O, ești frumos, cum numă-n vis
Un înger se arată,
Dară pe calea ce-ai deschis
N-oi merge niciodată;

Străin la vorbă și la port
Lucești fără de viață,
Căci eu sunt vie, tu ești mort,
și ochiul tău mănghează».

«О, ти прекрасний, диво з див,
Як ангел серед ночі.
Зійти ж на шлях, що ти відкрив,
Ніколи я не схочу.

Вбранням і словом ти —чужий,
І сяйво ласпі безживне.
Ти — з потойбіччя... Образ твій
Холодний, мов крижина».

Trecu o zi, trecură trei
Și iarăși, noaptea, vine
Luceafărul deasupra ei
Cu razele-i senine.

Ea trebui de el în somn
Aminte să-și aducă
Și dor de-al valurilor Domn
De inim-o apucă:

— «Cobori în jos, luceafăr bland,
Alunecând pe-o rază,
Pătrunde-n casă și în gând
Și viața-mi luminează!».

Cum el din cer o auzi
Se stinse cu durere,
Iar ceru-ncepe a roti
În locul unde piere;

În aer rumene văpăi
Se-ntind pe lumea-ntreagă,
Și din a haosului vai
Un mândru chip se-ncheagă;

Минає день... Минають три...

Лучафер сходить знову
І так лелійно але згори
Проміння вечорове.

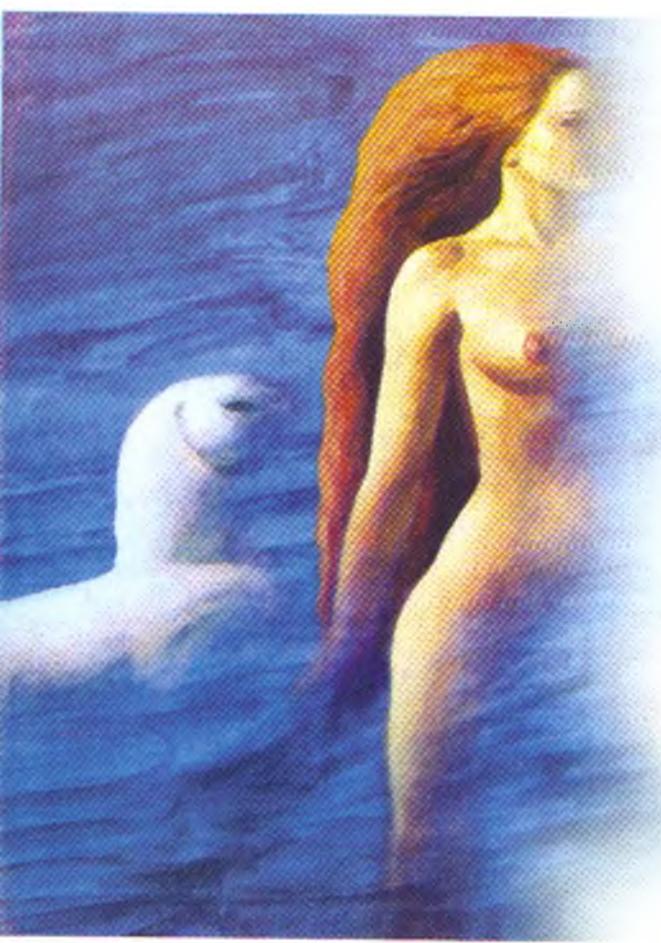
І слідкома вона за ним
Йде пам'яттю своєю,
І за владикою морським
Квилить душа у неї:

«Мій піжний лицарю, змайни
По променях до мене,
Прилинь і світлом осіни
Життя мос щоденнє!»

Той поклик вилеме він... І сам
Згорає вмить від болю,
А де він тане в небі, — там
Бурлять шалені кола.

Росте вогненна далина
На весь небесний овид.
І з хаосу долин зрина
Лик легіння чудовий.

Pe negre vițele-i de păr
Coroana-i arde pare,
Venea plutind în adevăr
Scăldat în foc de soare.

Din negru giulgi să desfășor
Marmoreele brațe,
El vine trist și gânditor
Si palid c la față;

Dar ochii mari și minunați
Lucesc adânc himeric,
Ca două patimi fără saț
Si pline de-nțuncric.

— «Din sfera mea venii cu greu
Ca să te-ascult și-acuma,
Si soarele e tatăl meu,
Iar noaptea-mi este muma;

O, vin', odorul meu nespus,
Si lumea ta o lasă;
Eu sunt luceafărul de sus,
Iar tu să-mi fi mireasă.

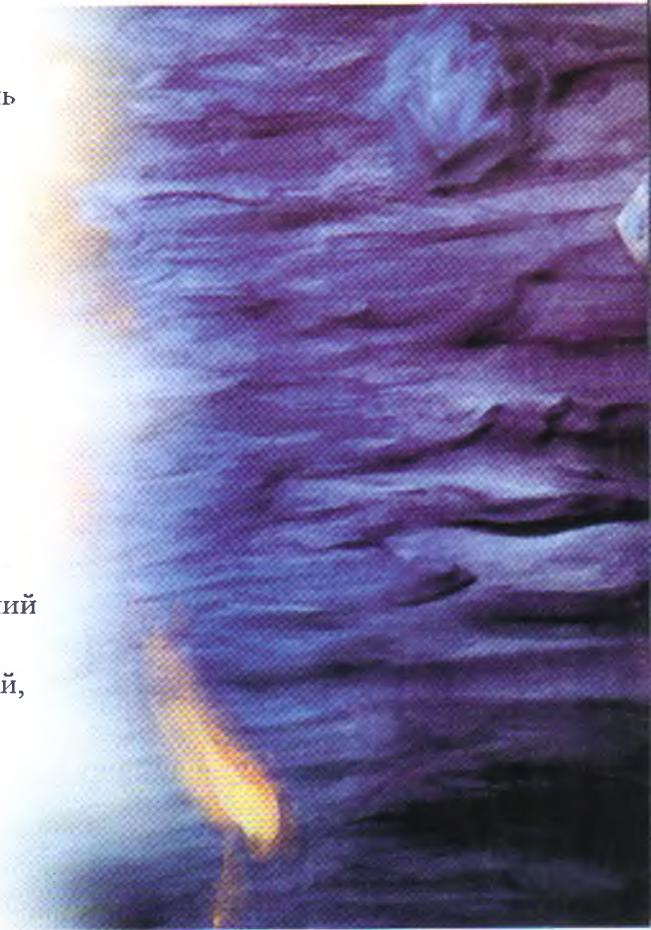
На чорних кучерях його
Немов корона сяє.
Як сонцем вмитий, крізь вогонь
Він в небесах шириє.

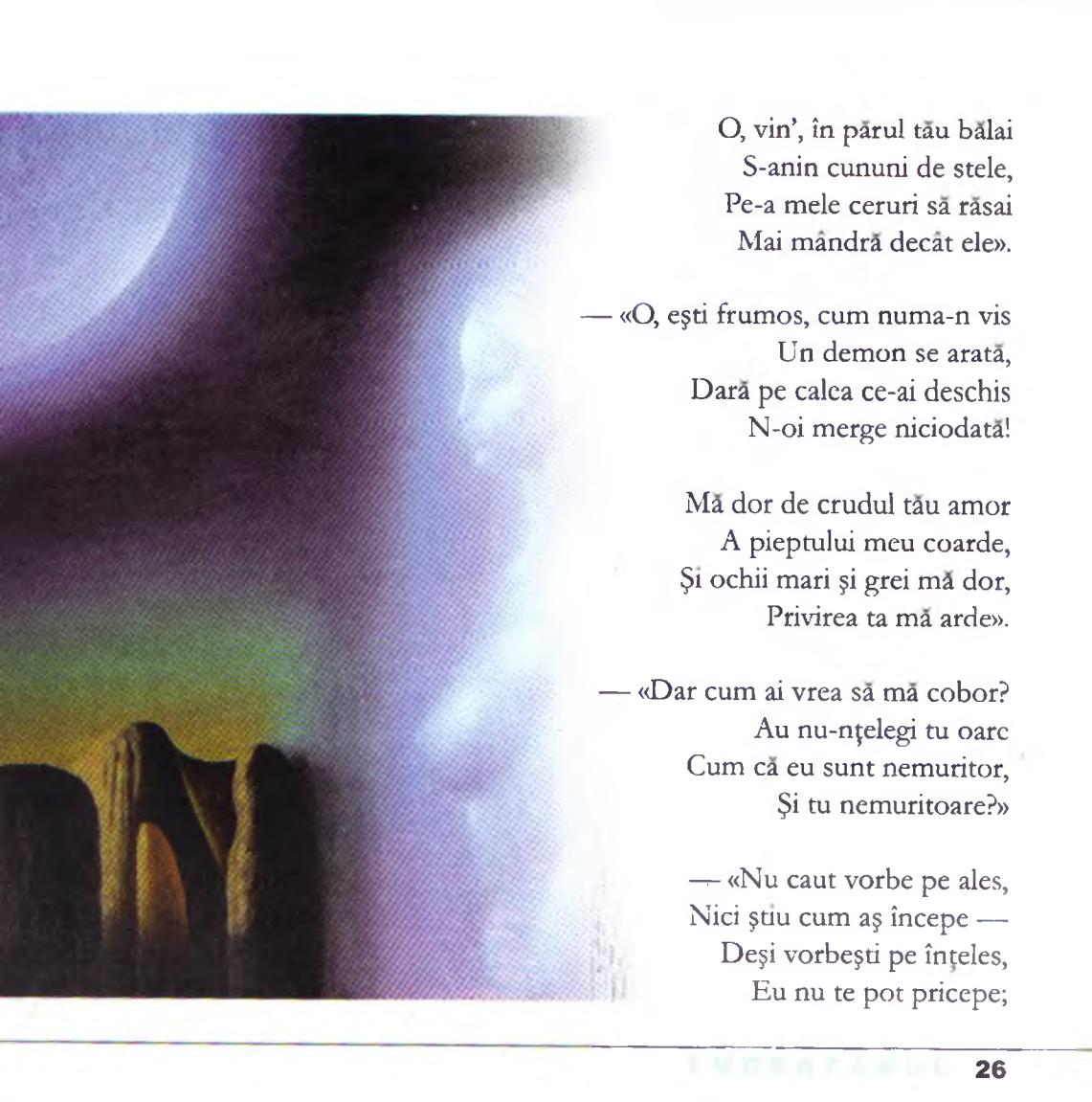
Крізь тогу мармуровий блиск
Рамена розсипали...
Він був блайдий весь, паче віск,
В задумі і печалі.

Лиш очі, як жага жива,
Великі і прекрасні,
Немов палких бажання два
У тайні неясній.

«На клич твій шлях у світ земний
Знов ледве зміг здолати.
Бог сонця — батько рідний мій,
Богиня ночі — мати.

Я той, хто там — у вишині...
Мій скарбє ясполикий,
Стань нареченою мені,
Залиш цей світ навіки.

O, vin', în părul tău bălai
S-anin cununi de stele,
Pe-a mele ceruri să răsai
Mai mândră decât ele».

— «O, ești frumos, cum numă-n vis
Un demon se arată,
Dară pe calca ce-ai deschis
N-oi merge niciodată!»

Mă dor de crudul tău amor
A pieptului meu coarde,
Și ochii mari și grei mă dor,
Privirea ta mă arde».

— «Dar cum ai vrea să mă cobor?
Au nu-nțelegi tu oarc
Cum că eu sunt nemuritor,
Și tu nemuritoare?»

— «Nu caut vorbe pe ales,
Nici știu cum aş începe —
Deși vorbești pe înțeles,
Eu nu te pot pricepe;»

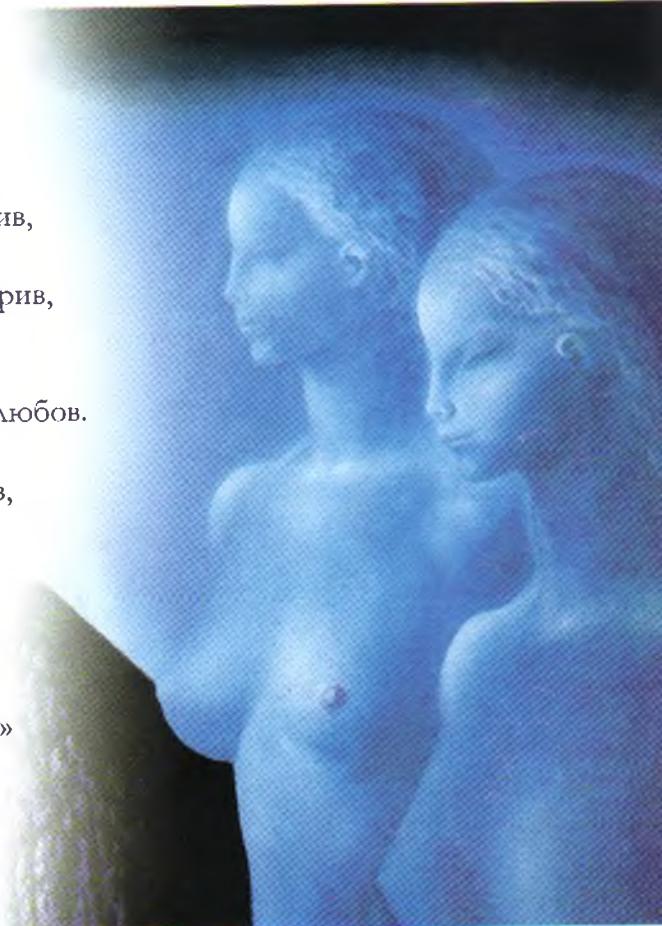
Із русих кучерів ясних
Плестиму я узори,
Щоб стала в небесах моїх
Ще країною ти, зоре».

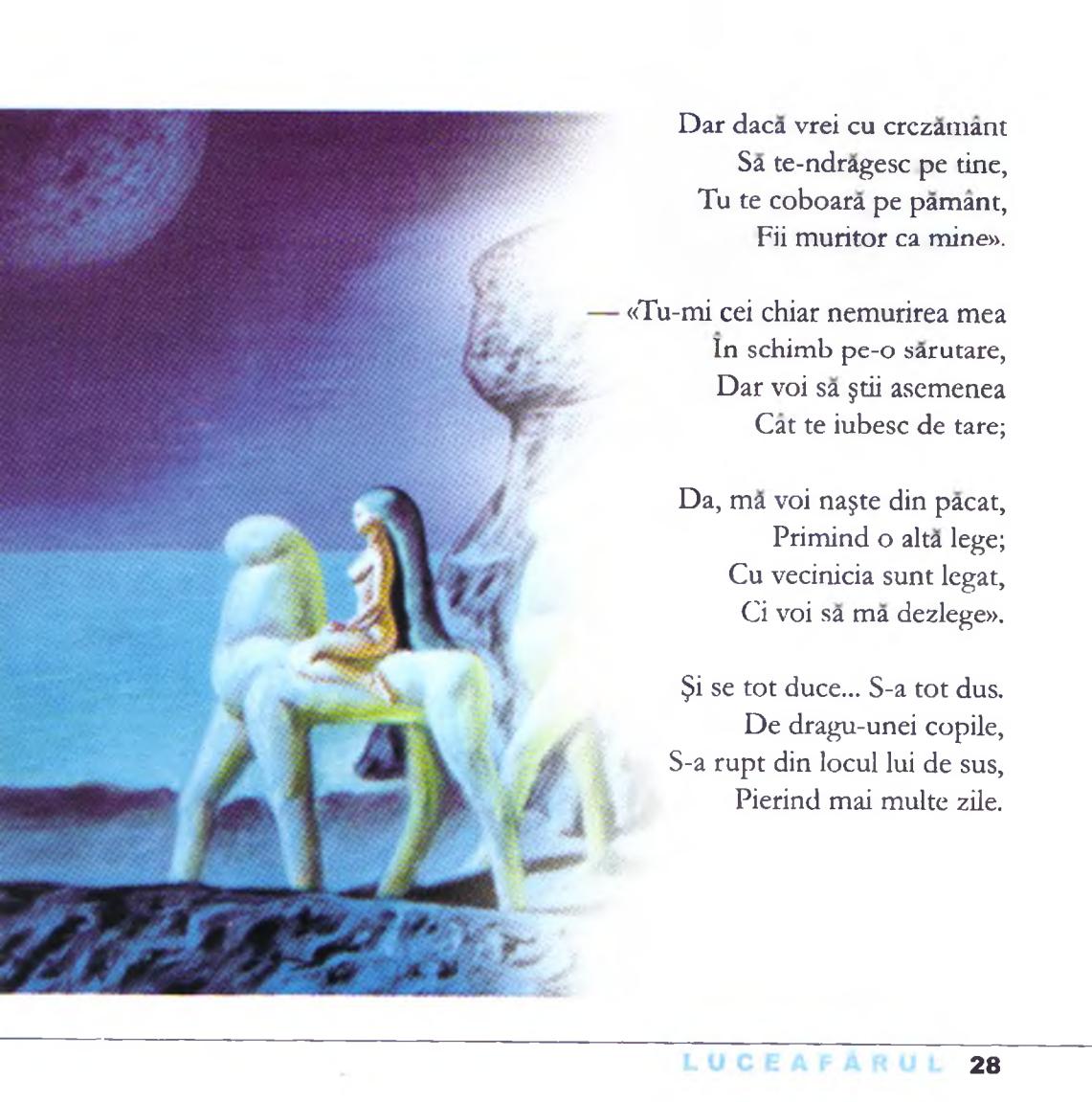
«О, ти прекрасний, диво з див,
Як демон серед ночі.
Зйті ж на плях, що ти відкрив,
Ніколи я не схочу.

Жорстока — знай! — твоя любов.
Від неї, як в ісволі,
Як від міщих, п'ємких заков,
Стискають серце болі».

«А як сюди мені зйті?
Не відаспі невже ти —
Безсмертний в небі я, а ти
В земному світі — смертна?»

«Не знаю витончених слів,
Почати як — не вмію.
Ти ніби просто говорив,
Та я не розумію.

Dar dacă vrei cu crezământ
Să te-ndrăgesc pe tine,
Tu te coboară pe pământ,
Fii muritor ca mine».

— «Tu-mi cei chiar nemurirea mea
În schimb pe-o sărutare,
Dar voi să știi asemenea
Cât te iubesc de tare;

Da, mă voi naște din păcat,
Primind o altă lege;
Cu vecinicia sunt legat,
Ci voi să mădezlege».

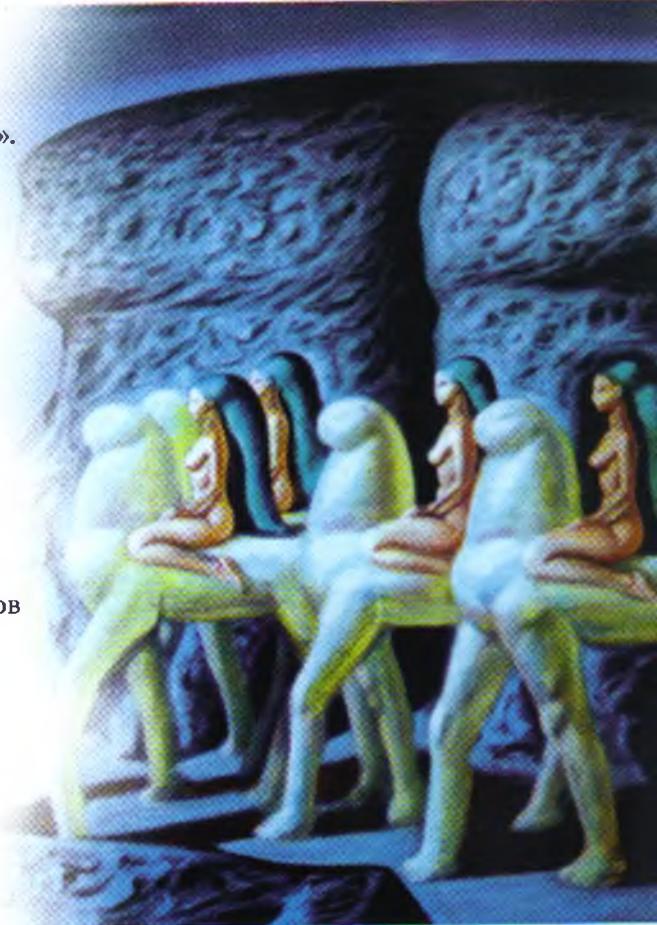
Și se tot duce... S-a tot dus.
De dragu-unei copile,
S-a rupt din locul lui de sus,
Pierind mai multe zile.

Як хочеш, щоб кохала я,
Послухай ось мене ти —
Зіходь на землю звідтіля
І стань, як люди, смертним».

«Щоб за один цілунок я
Віддав своє безсмертя?
Ну, що ж, яка любов моя
Повідасш тепер ти.

Нехай мене народить гріх!
А вічності кайдани
Я розітну і збудусь іх,
В законі іншім стану...».

Коханням гнаний, він пішов
Кудись до небозводів
І кілька днів звідтоді знов
Над світом цим не сходив.

În vremea asta, Cătălin,
Viclean copil de casă,
Ce imple cupele cu vin
Mesenilor la masă,

Un paj ce poartă pas cu pas
A-mpărătesei rochii,
Băiat din flori și de pripas,
Dar îndrăzneț cu ochii,

Cu obrăjei ca doi bujori
De rumeni, băta-i vina,
Se furișează pânditor
Privind la Cătălina.

Dar ce frumoasă se făcu
Și mândră, arz-o focul;
Ei Cătălin, acu-i acu
Ca să-ți încerci norocul.

Si-n treacăt o cuprinse lin
Într-un ungher degrabă.
— «Da' ce vrei, mări, Cătălin?
Ia du-t' de-ți vezi de treabă».

Тим часом хитрий Кетелін,
Паж юний та зухвалий,
Той, що дружкам, хітним до вин,
Наловнивав бокали

І часто шлейф царівни ніс
Близенько, крок за кроком,
Ішов, дитя квіток, навскіс
Пострілюючи оком,

І пелюсткові щічки мав,
Як у троянда, невинні...
Так от, свій погляд він поклав
Якось на Кетеліну:

«Яка струнка, — подумав він, —
Вродлива та солодка...
Не розгубися, Кетелін,
Бо щастя мить коротка!»

І сотворіння неземне
В якісь обняв куточку.
«Ну, що це ти... Облиш мене!» —
Зрекла царєва дочка.

— «Ce voi? Aș vrea să nu mai stai
Pe gănduri totdeauna,
Să răzi mai bine și să-mi dai
O gură, numai una».

— «Dar nici nu știu măcar ce-mi ceri,
Dă-mi pace, fugi departe —
O, de luceafărul din cer
M-a prins un dor de moarte».

— «Dacă nu știi, și-aș arăta
Din bob în bob amorul,
Ci numai nu te mânia,
Ci stai cu binișorul.

Cum vânătoru-ntinde-n crâng
La păsărele lațul,
Când și-oi întinde brațul stâng
Să mă cuprinzi cu brațul;

Și ochii tăi nemîscători
Sub ochii mei rămâie...
De te înalț de subsuori
Te-nalță din călcăie;

«А що?.. Це ж так, щоб у житті
Зажури ти не знала,
І щоб хоч раз на самоті
Мене поцілувала».

«Чого ти хочеш?.. Годі з тим! —
Іди від мене далі.
Я за Лучафером своїм
Ось гину від печалі».

«Чого так хочу я?.. Ця суть
Для тебе ще незнана.
То я навчу. Ти ж тільки будь
Ласкова і слухняна.

Як птахолов свої фанти
Заводить над птахами,
Я обніму тебе, а ти
Зроби мені так само.

В мій зір своїм ти посвіти.
І довго так дивися.
Візьму за ручки я, а ти
На ніжках підведися.

Când față mea se pleacă-n jos,
În sus rămâi cu față,
Să ne privim nesătios
Si dulce toată viață;

Și ca să-ți fie pe deplin
Iubirea cunoscută,
Când sărutându-te mă-nclin,
Tu iarăși mă sărută».

Ea-l asculta pe copilaș
Uimită și distrasă,
Și rușinos și drăgălaș,
Mai nu vrea, mai se lasă,

Și-i zice-ncet: — «Încă de mic
Te cunoșteam pe tine,
Și guraliv și de nimic,
Te-ai potrivi cu mine...

Dar un luceafăr, răsărit
Din liniștea uitării,
Dă orizon nemărginit
Singurătății mării;

Схилюсь до тебе я лицем —
Підстав свій лик дівочий.
І так хай вік весь проживем
Любенько — очі в очі.

Щоб знань любовних досягти
Ще більше, — то затям ось:
Як поцілую раз, і ти
Зроби мені так само».

І губиться від слів таких,
І слухати їх дивно.
Приймає сором'язно їх.
То відкидає гнівно.

«Відомі вже з усіх сторін
Твої принади й чари...
Базіка ти і вітрогін.
Ото була б з нас пара!..

А той Аучрафер — диво з див,
Прийшов з морськоїдалі,
Безмежний світ мені відкрив
Самотності й печалі.

Și tainic gencele le plec,
Căci mi le împle plânsul,
Când ale apeii valuri trec
Călătorind spre dânsul;

Lucește cu-n amor nespus
Durerea să-mi alunge,
Dar se înalță tot mai sus,
Ca să nu-l pot ajunge.

Pătrunde trist cu raze reci
Din lumea ce-l desparte...
În veci îl voi iubi și-n veci
Va rămânea departe...

De aceea zilele îmi sunt
Pustii ca niște stepc,
Dar noptile-s de-un farmec sfânt
Ce nu-l mai pot pricepe».

— «Tu ești copilă, asta e...
Hai să-mi fugi în lume,
Doar nici nu pierde urmele
Și nu ne-or să fi de nume,

І все в моїх очах смерка,
Пече слюза знемоги,
Як хвиля з хвилею морська
Відчалює до нього.

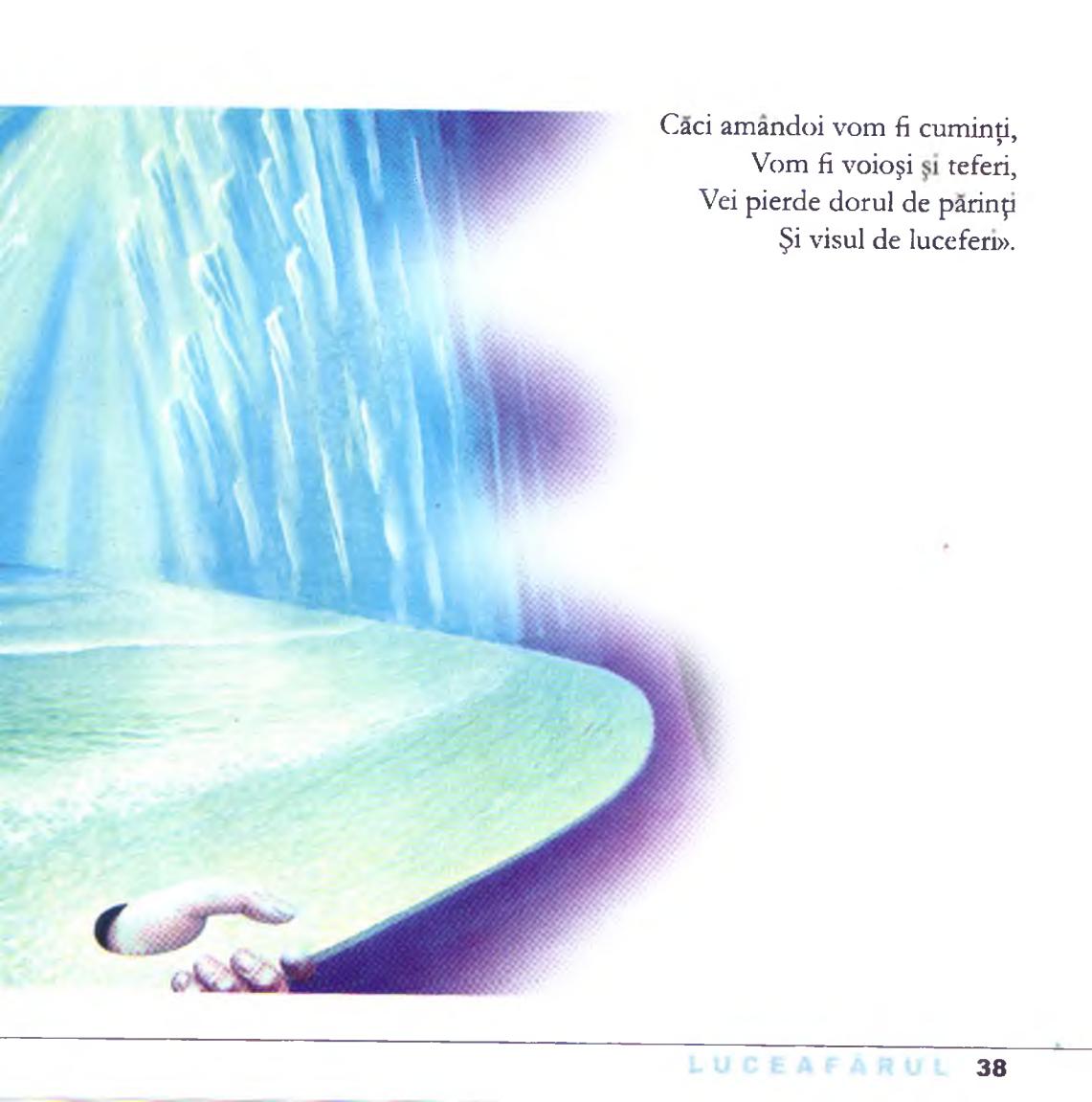
О, як він любить, і сія
В мої нічні тривоги!..
Та він — вгорі... Й не можу я
Торкнутися до нього.

Він світить холодно здаля,
Де межі нам помічено.
Кохати вічно буду я,
Чужим він буде вічно...»

Тому і дні мої, збагни,
Мов пустинця безкраї,
А ночі повні дивини,
Якої не зазнаю...»

«А ти... така ще молода...
Згубити вік свій?.. Нашо?
Втечім!.. Хай змис тут вода
Слід'їй імення наші.

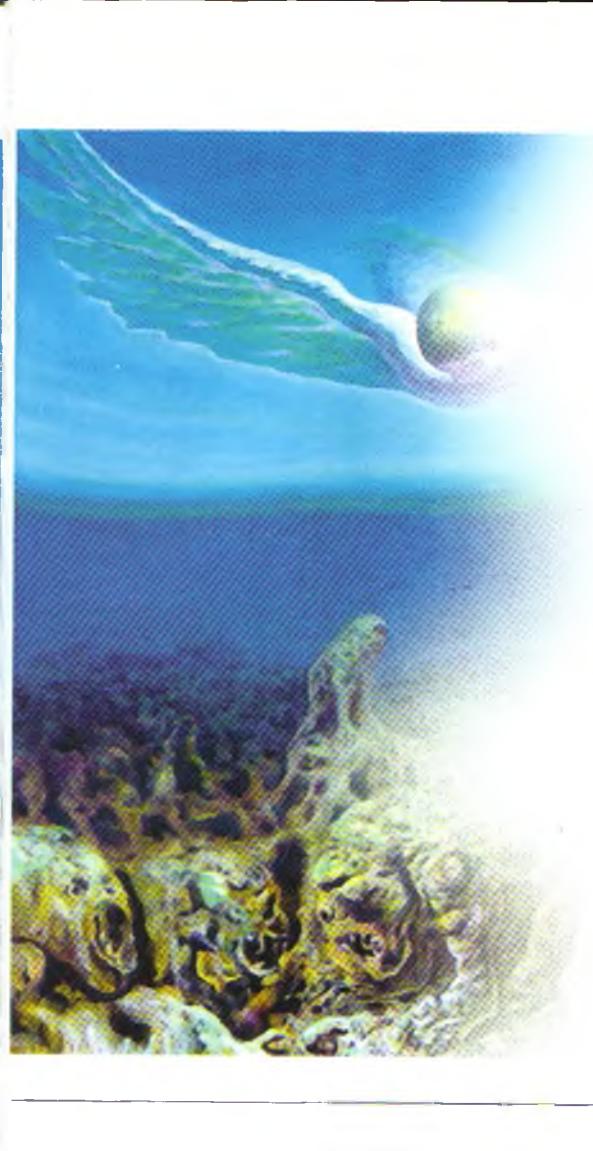

Căci amândoi vom fi cuminți,
Vom fi voioși și teferi,
Vei pierde dorul de părinți
Și visul de luceferi».

Зі мною там рука в руці
Щасливо жити будеш.
Забудеш там печалі ці,
Лучафера забудеш».

Porni luceafărul. Creșteau

În cer a lui aripe,
Și cai de mii de ani treceau
În tot atâtea clipe.

Un cer de stele dedesubt,
Deasupra-i cer de stele —
Parea un fulger ne-ntrerupt
Rătăcitor prin ele.

Și din a haosului văi,
Jur-imprejur de sine,
Vedea, că-n ziua cea de-ntâi,
Cum izvorau lumine;

Cum izvorând îl înconjur
Ca niște mări, de-anotul...
El zboară, gând purtat de dor,
Pân' pieire totul, totul;

Căci unde-ajunge nu-i hotar,
Nici ochi spre a cunoaște,
Și vremea-ncercă în zadar
Din goluri a se naște.

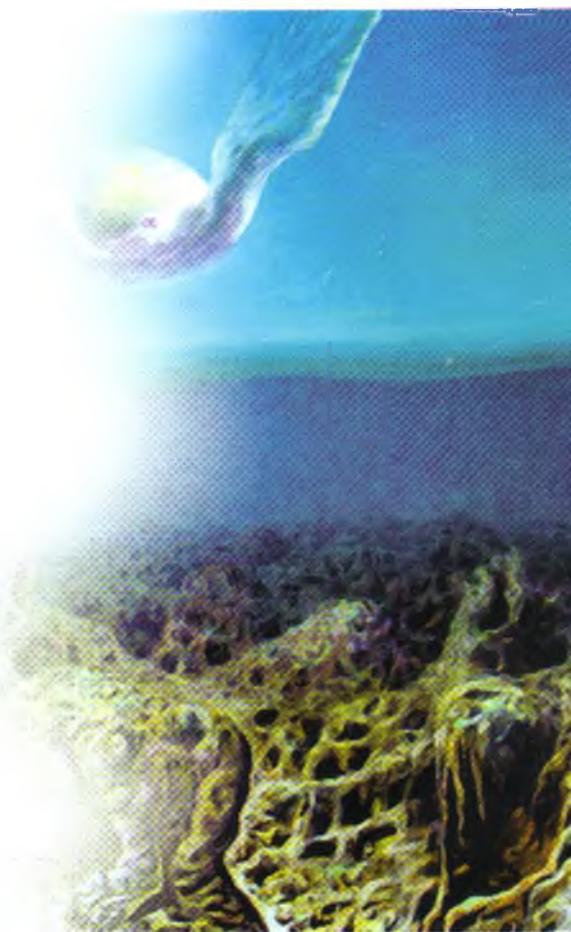
З летів Лучафер... Розпростав
Він крила в широчині.
Тисячолітній шлях здолав
За тисячні хвилини.

Над ним — весь небозвід горить,
Під ним — сузір'я світять.
Він, ніби блискавка, летить
В міжзоряному світі.

Здовгіл, із хаосу основ,
Він бачить, як в долині
Світила постають, немов
У перший день творіння.

Й оточують його за мить,
Неначе хвилі моря...
Любовним струменем летить
І тане в тім просторі.

Де лише він, там меж нема,
Ні пізнання живого.
Силкується там час дарма
Вродитися з нічого.

Nu e nimic și totuși e
O sete care-l soarbe,
E un adânc asemenea
Uitării celei oarbe.

— «De greul negrei vecinicii,
Părinte, mădezleagă
Și lăudat pe veci să fii
Pe-a lumii scară-ntreagă;

O, cerem, Doamne, orice preț,
Dar dă-mi o altă soarte,
Căci tu izvor ești de vieți
Și dătător de moarte;

Reia-mi al nemuririi nimbră
Și focul din privire,
Și pentru toate dă-mi în schimb
O oră de iubire...

Din haos, Doamne, -am apărut
Și m-aș întoarce-n haos...
Și din repaos m-am născut
Mi-e sete de repaos».

Там пустка все... Лиш почуття,
Яке його змагає.

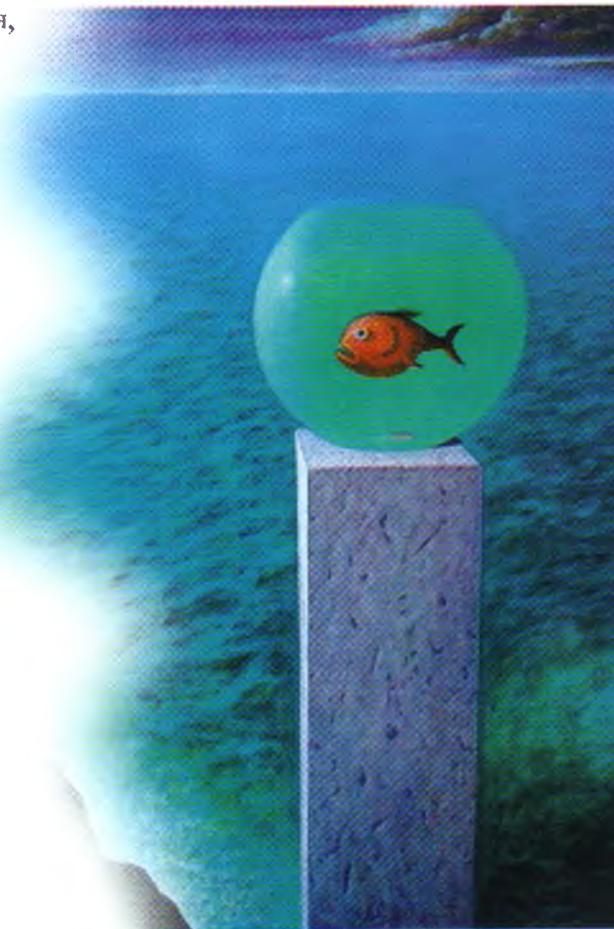
Мов чорна прірва забуття,
Бездні там безкрайя...

«На чорну вічність ти прирік
Мене колись... Одначе
Звільни від неї, і навік,
Мій отче, буду вячен.

За іншу долю все, що є
У мене — забери ти.
Рука ж твоя життя дас,
І смерті ти даритель.

Вінець безсмертя віддаю,
Лиця й очей сіяння.
Даруй за жертву цю мою
Єдину мить кохання!

Із хаосу явився я —
І в хаос повернуся.
З покою вийшла суть моя,
І в спокій знов проллюся...».

— «Hyperion, ce din genuni
Răsai c-o-ntręagă lume,
Nu cere semne și minuni
Care n-au chip și nume;

Tu vrei un om să te socoți,
Cu ei să te asemeni?
Dar piară oamenii cu toti,
S-ar naște iarăși oameni.

Ei numai doar durează-n vânt
Deșerte idealuri —
Când valuri află un mormânt
Răsar în urmă valuri;

Ei doar au stele cu noroc
Și prigoniri de soarte,
Noi nu avem nici timp, nici loc,
Și nu cunoaștem moarte.

Din sănul vecinicului ieri
Trăiește azi ce moare,
Un soare de s-ar stinge-n cer
S-aprinde iarăși soare;

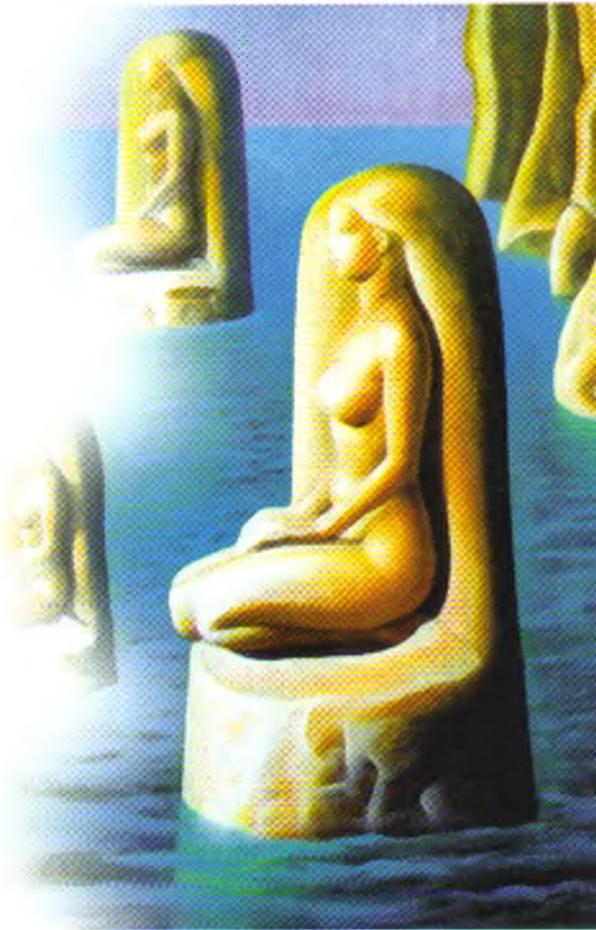
«Гіперіон, з безодні ти
Постав зі світом вічним.
На образ інший з висоти
Не будеш ти помічений!

Людську ти прагнеш мати суть
В оцій світобудові?
Поглянь: такі вони помруть,
Такі ж настануть знову.

Нікчемний і марнотний прах.
Приходять і щезають.
Із хвиль, що гинуть на кругах,
Знов хвилі виростають.

Лиш зблиски щастя має люд.
Там примхам долі раді.
А ми над час і простір тут,
І смерті непідвладні.

Із вічності минулих днів
Новий зійде і згасне.
Померкне сонце між світів, —
Нове займеться ясно.

Părând pe veci a răsări
Din urmă moartea-l paște,
Căci toți se nasc spre a muri
Și mor spre a se naște.

Iar tu, Hyperion, rămăi
Oriunde ai apune...
Cere-mi cuvântul meu de-nțai —
Să-ți dau înțelepciune?

Vrei să dau glas acelei guri,
Ca dup-a ei cântare
Să se ia munții cu păduri
Și insulele-n mare?

Vrei poate-n faptă să arăți
Dreptate și tărie?
Ți-as da pământul în bucăți
Să-l faci împărație.

Îți dău catarg lângă catarg,
Oștiri spre a străbate
Pământu-n lung și marea-n larg,
Dar moartea nu se poate...

Йому б сіяти до безмеж,
Та десь кінець чекас.
Тут все живе, щоб вмерти теж,
Щоб жити — помирає.

А твій, Гіперіоне, світ
Затмигти неможливо.
Ти в ньому — первозданий плід
І споконвічне диво.

Волієш ти, щоб Божий глас
Звучав, як вісник горя,
Що все понищить водночас —
Ліси, моря і гори?

А, може, — я на тім стою! —
Ти явиш міць і вміння.
Для того землю віddaю
Тобі у володіння.

Правуй на морі і землі —
Ось мій дарунок Божий:
Дам військо, дам і кораблі.
А смерті — ні, не зможу.

Şi pentru cine vrei să mori?
Întoarce-te, te-ndreaptă
Spre-acel pământ rătăcitor
Şi vezi ce te aşteaptă».

І вмерти задля кого тут
Задумав ти — не знаю.
Вернись на блудну землю ту
І глянь, що там чекає».

În locul lui menit din cer
Hyperion se-nțoarșe
Și, ca și-n ziua cea de ieri,
Lumina și-o revarsă.

Căci este sara-n asfințit
Și noaptea o să-nceapă;
Răsare luna liniștit
Și tremurând din apă

Și împle cu-ale ei scântei
Cărările din crânguri.
Sub șirul lung de mândri tei
Scdeau doi tineri singuri:

— «O, lasă-mi capul meu pe săn,
Iubito, să se culce
Sub raza ochiului senin
Și negrait de dulce;

Cu farmecul luminii reci
Gândurile străbate-mi,
Revarsă liniște de veci
Pe noaptea mea de patimi.

На місце, вказане з небес,
Гіперіон вергас.
І, як учора, світ увесь
Його промінням сяє.

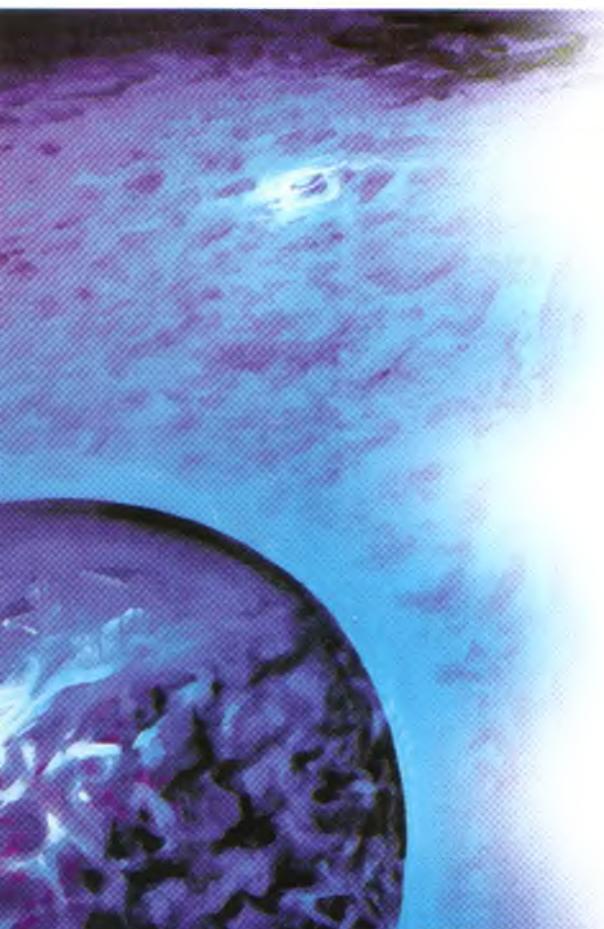
Вже захід переймала ніч.
Із темних вод несміло
Зірниця випливла навстріч
І тихо затремтіла.

І крізь доземні тіні вглиб
Звійнула світло біле,
На стежку, де піл в'яззю лип
Закохані сиділи.

«О, дай мені припасти, дай
Тобі до серця, любо!
Очей твоїх небесний рай,
І губ медова згуба.

Розрадою для мене стань
І спокою п'янкого
Пролий у піч моїх жадань,
Жагучих до знемоги!

Şi deasupra mea rămâi
Durerea mea de-o curmă,
Căci ești iubirea mea de-ntai
Şi visul meu din urmă».

Hyperion vedea de sus
Uimirea-n a lor față;
Abia un braț pe gât i-a pus
Şi ea l-a prins în brațe...

Miroase florile-argintii
Şi cad, o dulce ploaie,
Pe creștetele-a doi copii
Cu plete lungi, bălaie.

Ea, îmbătată de amor,
Ridică ochii. Vede
Luceafărul. Si-ncetișor
Dorințele-i încrede:

— «Cobori în jos, luceafăr bland,
Alunecând pe-o rază,
Pătrunde-n codru și în gând,
Norocu-mi luminează!»

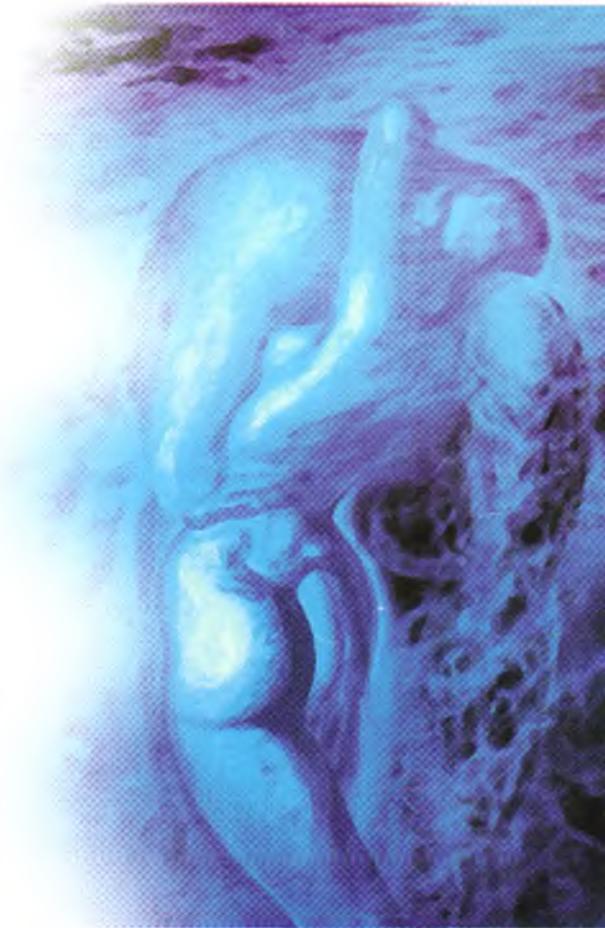
І погамуй кипучу кров,
Зціли мої страждання,
Найперша в мене ти любов
І мрія ти остання».

Глядить Гіперіон униз.
Там втіха — до нестяями:
Він стан її рукою стис,
Вона — двома руками...

Мов дощ солодкий і пахкий,
Із квітів цвіт ласково
Спадає парі молодій
На кучері біляві.

Але, від любопів хмільна,
До неба зводить очі
І шле Лучафера вона
Моління серед ночі:

«Мій ніжний лицарю, змайни
По променях до мене,
Прилип' і світлом осіни
Ось долі дар блаженний!»

El tremură ca alte dăți
În codri și pe dealuri,
Călăuzind singurătăți
Pe mișcătoare valuri;

Dar nu mai cade ca-n trecut
În mări din tot înaltul:
— «Ce-ți pasă ție, chip de lut,
Dac-oi fi eu sau altul?

Trăind în cercul vostru strâmt
Norocul vă petrecc,
Ci eu în lumea mea mă simt
Nemuritor și rece».

1883

А він у спогаді застиг
Понад ліси і гори
І сум безмежний з висоти
В самотнє сіє море.

Та вже не падає в журбі
На хвилі, як раніше.
«Подобо глини, що тобі —
Чи буду я, чи інший?

Ви щастям пестувані там,
У вашім колі звичнім.
А я в моєму світі сам,
Холодний я і вічний».

1883

Mihai Eminescu

Міхай Емінеску

Luceafărul

Poemul

Responsabil de ediție

Darina Tuz

Redactor

Simion Gociu

Machetare și dizainer

Sergei Macsimet

Corector

Ocsana Sadivska

Лукафер

Поема

Відповідальна за випуск

Дарина Туз

Редактор

Сіміон Гочу

Верстка, дизайн

Сергій Максимець

Коректор

Оксана Садівська

Підписано до друку 14.05.2003. Формат ХХ/ХХ. Папір крейдований матовий.
Гарнітура Гарамона. Тираж 1000 прим. Зам. №715.

Design, Prepress & Press

Chernivtsi, Ukraine

Radischeva st. 10

Phone: (0372) 2-69-56

Fax: (0372) 55-29-43

E-mail: bukrek@connect.cv.ua

Розробка та друк

м. Чернівці, Україна

бул. Радіщева, 10

Тел: (0372) 2-69-56

Факс: (0372) 55-29-43

E-mail: bukrek@connect.cv.ua

ІДАВДИМІНІДІМ

15 гру

видавничий дім